

Автори:

Марецька Л. П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії й методики викладання навчальних дисциплін КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради;
Голобородько К. Ю., доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г. Ф. Квітки-Основ'яненка Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;
Данилова О. П., заслужений учитель України, учитель української мови і літератури загальноосвітньої школи I–III ступенів імені Олександра Довженка Новокаховської міської ради Херсонської області;
Окуневич Т. Г., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовознавства Херсонського державного університету;
Чаловська М. В., учитель української мови і літератури вищої категорії, учитель-методист Херсонської багатoproфільної гімназії № 20 імені Б. Лавренюва Херсонської міської ради;
Чух Г. П., викладач кафедри теорії й методики викладання навчальних дисциплін КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради

Рецензенти:

Лисиченко Л. А., доктор філологічних наук, професор, м. Харків;
Чупринін О. О., учитель-методист, учитель української мови та літератури вищої категорії ЗОШ I–III ступенів № 167, м. Харків

Українська мова. 11 клас. II семестр / Л. П. Марецька, К. Ю. Голобородько, О. П. Данилова, Г. П. Чух / за ред. Є. П. Голобородько. — Х. : Вид. група «Основа», 2019. — 127, [1] с. — (Серія «Мій конспект»).

ISBN 978-617-00-3700-8.

У посібнику репрезентовано всі уроки української мови для II семестру 11 класу за новою програмою, які розроблено з урахуванням змін, здійснених Міністерством освіти і науки України 2017 року. Розподіл навчального часу та зміст розроблених уроків носить орієнтовний характер. Згідно з положеннями пояснювальної записки оновленої програми, в разі потреби вчитель має право самостійно змінювати обсяг годин у межах розділу, а також змінювати послідовність вивчення розділів. Наведені завдання сприятимуть підготовці до ЗНО.

Для вчителів української мови й літератури загальноосвітніх шкіл, керівників методичних об'єднань, студентів вищих навчальних закладів.

УДК 37.016+811.161.2

Урок № 33. ПУНКТУАЦІЙНА ПОМИЛКА

Дата _____

Клас _____

Мета: формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багаті мовної особистості.

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів:

- **знаннева складова:** учень розуміє суть понять «синтаксична норма», «синтаксичне керування», «синтаксична помилка»; усвідомлює важливість уміння користуватися засобами мовного вираження;
- **діяльнісна складова:** уміє граматично правильно поєднувати слова в реченнях і словосполученнях; аналізує в тексті й реченнях приклади порушення синтаксичної норми; висловлює припущення про взаємозв'язок синтаксичної норми і чіткості, логічності, ясності тексту;
- **ціннісна складова:** демонструє готовність до написання оригінальних текстів; здатність до публічного виступу; жвавий інтерес до мови; упевненість у результатах своєї роботи.

Перебіг уроку

I. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ УЧНІВ

- ▶ Визначте тип речень:
- *Покремсали життя моє на частки, на тьмяну свічку слів і суєти (Л. Костенко).*
- *Свої мови рідної і свого рідного звичаю вірним серцем держітеся (П. Куліш).*
- *Облиш свої печалі ненові, сумне і світле підведи обличчя (С. Йовенко).*
- *Сійся-родися, колосом розвийся, засівайся, ниво, людям на добро! (В. Симоненко).*
- *Думай довго, пиши коротко (А. Коваль).*
- *Але то ж — Гриць. І я. То ж ми із Грицем (Л. Костенко).*
- *Ні щастя, ні лиха, ні боргу, ні війн. А літо. І домок по вуха в траві (І. Жиленко).*
- *Ні щастя, ні лиха, ні боргу, ні війн. А літо. І домок по вуха в траві (І. Жиленко).*
- *За вікнами — дворик. І дикий газон (І. Жиленко).*
- *За вікнами — дворик. І дикий газон (І. Жиленко).*
- *Повні вола. Теплий супокій. Ні тривоги. Ні клопотів. Дрімота. А небесний журавлиний стрій Знемагає в буряних висотах (М. Луків).*
- *Повні вола. Теплий супокій. Ні тривоги. Ні клопотів. Дрімота. А небесний журавлиний стрій Знемагає в буряних висотах (М. Луків).*
- *Повні вола. Теплий супокій. Ні тривоги. Ні клопотів. Дрімота. А небесний журавлиний стрій Знемагає в буряних висотах (М. Луків).*

II. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ, ЗАВДАНЬ УРОКУ

III. ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

Крок до ЗНО

- ▶ У запропонованих тестових завданнях можна розглянути не тільки поточне завдання, а й звернути увагу на особливості побудови речень.
- 1. У якому варіанті неправильно розставлено розділові знаки?
 - А Багата держава, яку утворюють бідні люди, — абсурд! (О. Довженко)
 - Б Кожен учитель — заручник своїх учнів. (А. Коваль)
 - В Любов це насамперед відповідальність, а потім уже насолода, радість. (В. Сухомлинський)
 - Г Лиш боротись — значить жить. (І. Франко)

2. У якому варіанті неправильно розставлено розділові знаки?
 А Життя — як той потік, а час — мов океан. (Б. Лепкий)
 Б Життя — як вокзал. Хтось приїжджає, хтось від'їжджає. (Л. Костенко)
 В Ті вечори осінні — як напій, що пахне ґрунтом, яблуками й гроном. (А. Малишко)
 Г Життя — є наука про смерть. (О. Ільченко)
3. У якому варіанті неправильно розставлено розділові знаки?
 А Література кожного народу — це найкраще дзеркало його життя. (І. Франко)
 Б Віра це нестримне бажання перетворити мрію в реальне життя. (Д. Донцов)
 В Серце гітари поранене п'ятьма шпагами. (В. Стус)
 Г Вік прожити — не ниву пройти гомінливу. (А. Малишко)
4. У якому варіанті неправильно розставлено розділові знаки?
 А Промені як вії сонячних очей. (П. Тичина)
 Б Праця є початком всього. (С. Стальський)
 В У всякого своя доля і свій шлях широкий. (Т. Шевченко)
 Г Життя прожити не поле перейти. (Нар. тв.)
5. У якому варіанті допущено помилку в уживанні розділових знаків між однорідними членами речення?
 А І душу опановував тихий і глибокий настрій. (М. Чернявський)
 Б Знання вгамовує велику, дивує звичайну, і роздуває маленьку людину. (Л. Толстой)
 В Ще біліша стану в тиші, іще тремкіша, наче хвора. (О. Лятуринська)
 Г Індик хоч не співає, зате багато думає. (Нар. тв.)
6. Укажіть, у якому реченні правильно розставлено розділові знаки:
 А Усе: і повітря, й покручені лози, і зів'яла трава — все це мимохить нагадує їй щасливі хвилини її життя. (М. Коцюбинський)
 Б Наш народ створив цілий ряд духовних інструментів, як наприклад — сопілку, трембіту, ріг, сурму, трубу, волинку. (Д. Багалій)
 В Ураз усе покращало біля мене, і ясени з блакитними тіннями й зеленим шумом, і нагорблена клуня з чотирма вітрами, і скрипливі ворота, і маківки, і навіть ледачі гарбузи в різнобарвних сорочках... (М. Стельмах)
 Г Тиша була напоєна всякими звуками; і дзвінкою піснею жайворонка, і дзижчанням польових мух, і тихим мелодійним шелестінням стиглого жита. (М. Коцюбинський)
7. Укажіть, у якому реченні правильно розставлено розділові знаки:
 А Все навколо — дерева, птахи, люди: сповнене весняної, пружної, нестримної сили. (В. Собко)
 Б Так, друже дорогий, ми любимо одно: старої творчості додержане вино, і мед аттіцьких бджіл, і гру дзвінких касталій. (М. Зеров)
 В Все бачить співець у широких роздолі; і небо, і море, й красу світову, — і людям співає він пісню нову. (Леся Українка)
 Г Усе одбивається в пісні, як в морі: рожева зоря, й червона кров, і темна ненависть, і ясна любов, і племінь пожару, і місяць та зорі... (Леся Українка)
8. У якому реченні допущено пунктуаційну помилку?
 А Сонце вже сховалось за вільшечки, пустило крізь листя тоненькі рожеві стріли. (Г. Тютюнник)
 Б Стародавній Боспор, Ольвія, степові скіфи та половці, запорізька Хортиця, поруч якої нині піднявся Дніпрогес, — все це було улюблене коло його інтересів... (О. Гончар)
 В Значні площі в Україні займають баштанні культури, як-от: гарбузи, кавуни, дині, кабачки, патисони. (З довідн.)

Г Та в цю хвилю двері розчинились і ввійшли: якийсь рудобородий в довгому старім плащі подертім; з лірою ж за ним дідок кошлатий, що все кашляв та все очі мружив — іще й третій, що безруко шуливсь, лиш рукав сорочки теліпався. (П. Тичина)

▶ Прочитайте текст.

ТВІЙ СВІТ

- З'явився на світ — став дитиною.
- Дивуєшся світові — стаєш підлітком.
- Опираєшся світові — стаєш юнаком.
- Розумієш світ — стаєш зрілим.
- Пристосовуєшся до світу — стаєш умілим.
- Приймаєш світ — стаєш зрілим.
- Пізнаєш світ — стаєш розумним.
- Піддаєшся світові — стаєш досвідченим.
- Завойовуєш світ — стаєш сильним.
- Служиш світові — стаєш багатим.
- Розгадуєш світ — стаєш талановитим.
- Покращуєш світ — стаєш відомим.
- Пробачаєш світ — стаєш мудрим.
- Полюбиш світ — стаєш щасливим.

Змінюватимешся, дивуватимешся, опиратимешся, міркуватимеш, пристосовуватимешся, прийматимеш, пізнаватимеш, розгадуватимеш, піддаватимешся, служитимеш, покращуватимеш, пробачатимеш, любитимеш — станеш дитиною. Божою.

- ▶ Поділіться враженнями від прочитаного. Яку роль відіграє авторський стиль щодо використання лаконічних, але промовистих речень? Чому, на вашу думку, у цьому тексті так багато дієслів, як вони співвідносяться зі ставленням людини до життя?
- ▶ Назвіть дієслова в наказовій формі. Чому саме таку форму обрав автор? Як часто ви послуговуєтеся нею?

IV. ПІДСУМОК УРОКУ

- Сьогодні на уроці я дізнався (лася), що...
- Набуті навички мені знадобляться, щоб...
- Було легко виконувати...
- Було складно ...

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- Повторіть теоретичний матеріал.
- Виконайте вправу за підручником.

_____ Дата
_____ Клас

Урок № 34. ТИРЕ МІЖ ПІДМЕТОМ І ПРИСУДКОМ У ПРОСТОМУ РЕЧЕННІ

Мета: формування предметних компетенцій, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості.

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів:

- **знаннява складова:** розуміє суть понять «пунктуаційна норма», «розділові знаки»; усвідомлює важливість пунктуаційної грамотності; називає правила поставлення розділових знаків;
- **діяльнісна складова:** помічає і виправляє пунктуаційні помилки; інтонує текст відповідно до поставлених у ньому розділових знаків; аналізує в тексті розділові знаки; пропонує варіанти розділових знаків;
- **ціннісна складова:** готовність до навчання з метою покращення власної грамотності; жвавий інтерес до літературної мови; розуміння зв'язку між пунктуацією й інтонацією.

Перебіг уроку

I. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ УЧНІВ

- ▶ Прочитайте текст. Яке із суджень про кохання вам більше імпонує: науки, церкви, філософів чи поетів? Ким тут, на вашу думку, є сам автор?
- ▶ Спробуйте знайти слова, щоб пояснити, що таке кохання в різних стилях — науково-популярному та художньому.

ДВОЄ

Немає нічого прекраснішого, ніж коли зустрічаються дві уяви закоханих. Бо кохання — це не тільки симпатія, зачарування, потяг, пристрасть, зітхання-зізнання, клятви і ревності, мовчання і дотики... Це набагато простіша річ, ніж ми гадаємо. Це — ідентичність параметрів двох нервових систем. Підсвідоме одного індивідуума захоплене підсвідомим другого індивідуума. Репродуктивна система одного вгадує найбільш прийнятну для неї репродуктивну систему іншого. І хто знає, чого тут більше — власної волі, чи волі долі, провидіння природи.

Наука твердить. Але як гарно про це каже народ: «суджені одне одному», «звела їх доля», «любов не короста — не вигоїш спроста». Церква: «шлюби укладаються на небесах». Платон: «Люблячі серця відшукують одне в одному свою подібність і любов є не що інше, як спілка розділених часток єдиної колісь істоти». Ну, а поети знаходять ще більше слів...

II. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ, ЗАВДАНЬ УРОКУ

III. ЗАСВОЄННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Привіт, проблемо!

- ▶ Прочитайте речення, обґрунтуйте використання тире. Виконайте завдання.
1. У реченні *Моє життя — руйновище любові, де вже ніякий цвіт не процвіте* (Л. Костенко) тире стоїть між підметом і присудком на місці пропущеної дієслівної зв'язки, бо:
 - А присудок виражений іменником у називному відмінку, перед яким немає заперечної частки *не*;
 - Б присудок виражений прикметником;
 - В один з головних членів виражений неозначеною формою дієслова;
 - Г обидва головні члени виражені інфінітивом.
 2. У реченні *Тричі по п'ять — п'ятнадцять* тире стоїть між підметом і присудком на місці пропущеної дієслівної зв'язки, бо:

- А присудок виражений іменником у називному відмінку, перед яким немає заперечної частки **не**;
- Б присудок виражений кількісним числівником у називному відмінку;
- В один з головних членів виражений неозначеною формою дієслова;
- Г обидва головні члени виражені числівниками у непрямих відмінках.
3. У реченні *І така благодать — чути мамину мову (А. Коляновський)* тире стоїть між підметом і присудком на місці пропущеної дієслівної зв'язки, бо:
- А присудок виражений іменником у називному відмінку, перед яким немає заперечної частки **не**;
- Б присудок виражений займенником;
- В один з головних членів виражений неозначеною формою дієслова;
- Г обидва головні члени виражені інфінітивом.
4. У реченні *Говорити про це — тільки роз'ятрювати і себе, і когось (М. Стельмах)* тире стоїть між підметом і присудком на місці пропущеної дієслівної зв'язки, бо:
- А підмет виражений займенником **це**, перед яким немає заперечної частки **не**;
- Б присудок виражений кількісним числівником у називному відмінку;
- В один з головних членів виражений неозначеною формою дієслова;
- Г обидва головні члени виражені інфінітивом.
5. У реченні *Нажитися, набутися на цім світі — то найбільше добро для їх [гуцулів] поганського світовідчужання (М. Зеров)* тире стоїть між підметом і присудком на місці пропущеної дієслівної зв'язки, бо:
- А насамперед тому, що перед присудком, вираженим іменником у називному відмінку, є вказівна частка **то**;
- Б перед присудком, вираженим інфінітивом, є вказівна частка **то**;
- В є однорідні підмети;
- Г цього вимагає тільки інтонація.
6. Продовжіть речення: У реченні *Щастя — це в праці творити (В. Сосюра)* тире стоїть між підметом і присудком на місці пропущеної дієслівної зв'язки, бо...

IV. ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

Крок до ЗНО

- Перегляньте таблицю. У яких позиціях ви припускалися помилок? Що заважає нам говорити правильно? До якого джерела потрібно звертатися в разі виникнення труднощів чи сумнівів щодо правильності мовлення?

Неправильно	Правильно
певним чином	якось
пережити біду	перебідувати
перелиставши доповідь	погортавши доповідь
переписка	листування
питання в слідуючому	питання (проблема) у такому
питання наступного роду	таке питання
питання у доповіді не відбито	питання у доповіді не відображено
підключати	під'єднати (до джерела живлення)
підняти питання	порушити питання

Неправильно	Правильно
<i>підписка</i>	<i>передплата</i>
<i>по всіх областях не проводять</i>	<i>ніде в областях не проводять</i>
<i>по даному факту</i>	<i>з цього факту</i>
<i>по заказу</i>	<i>на замовлення</i>
<i>по крайній мірі</i>	<i>принаймні, щонайменше</i>
<i>по мірі того, як</i>	<i>відповідно до того, як</i>
<i>по місцю проживання</i>	<i>за місцем проживання</i>
<i>по сімейним обставинам</i>	<i>через родинні обставини</i>
<i>по тій причині</i>	<i>з тієї причини</i>
<i>податок на доддану вартість</i>	<i>податок на додану вартість</i>
<i>поступити по закону</i>	<i>вчинити, зробити законно, за законом</i>

Мистецтво переконувати

- ▶ Прочитайте текст. Чи розділяєте думку автора? Чи задумувалися ви про свої потреби? Чи можете точно сказати, чого потребуєте найбільше?
- ▶ Складіть кілька речень, у які вкладіть свої міркування про потреби і «ви-ребеньки».
- ▶ Як ви розумієте речення «Як багато нам мало»?

ТРЕБА...

Спочатку не знаєш, чи тобі треба.

Не знаєш, що треба.

Не знаєш, скільки треба.

З'являється поТреба.

Спочатку дещо треба.

Потім треба більше.

Треба багато.

Треба більше за всіх.

Треба виТребеньки.

Нарешті щось маєш.

Потім маєш удосталь.

Маєш, що треба, але вже не треба.

Хочеш хотіти, але не знаєш, що і скільки.

...Як багато нам мало.

Як багато нам не треба...

«Збирання попелинок».

V. ПІДСУМОК УРОКУ

- Сьогодні на уроці я дізнався (лася), що...
- Здобуті знання мені знадобляться, щоб...

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- Повторіть теоретичний матеріал.
- Виконайте вправу за підручником.

Урок № 35. ТИРЕ МІЖ ПІДМЕТОМ
І ПРИСУДКОМ У ПРОСТОМУ РЕЧЕННІ.
ПУНКТУАЦІЙНИЙ ПРАКТИКУМ

Дата _____

Клас _____

Мета: формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості.

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів:

- **знаннева складова:** розуміє суть понять «пунктуаційна норма», «розділові знаки»; усвідомлює важливість пунктуаційної грамотності; називає правила постановки розділових знаків;
- **діяльнісна складова:** помічає і виправляє пунктуаційні помилки; інтонує текст відповідно до поставлених у ньому розділових знаків; аналізує в тексті розділові знаки; пропонує варіанти розділових знаків;
- **ціннісна складова:** готовність до навчання з метою покращення власної грамотності; жвавий інтерес до літературної мови; розуміння зв'язку між пунктуацією й інтонацією.

Перебіг уроку

I. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ УЧНІВ

II. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ, ЗАВДАНЬ УРОКУ

III. ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

► Виконайте тестові завдання.

1. Речення *Душа це битий шлях на невідомих дійсності полях* (Б.І. Антонич) написано:

А без порушення пунктуаційних норм;

Б з порушенням пунктуаційних норм, які стосуються вживання тире між підметом і присудком;

В з порушенням пунктуаційних норм, які стосуються вживання розділових знаків у складносурядному реченні;

Г з порушенням пунктуаційних норм, які стосуються вживання розділових знаків у складнопідрядному реченні.

2. Виберіть варіант, у якому вживання тире між підметом і присудком є факкультативним (необов'язковим):

А Всесвіт наш — це дивна казка, це одна з фантазій Божих, А людина — сон найкращий З-поміж снів його пригожих. (П. Тичина)

Б Духовність — то як озонова пелюстка, що так бережно огортає планету і не дає зруйнувати життя. (О. Гончар)

В Ви — вже дружина. Незабаром — мати. (Є. Маланюк)

Г Хай життя — одне стернисте поле, але перейти — не помину. (В. Стус)

3. Виберіть варіант, у якому вживання тире між підметом і присудком є факкультативним (необов'язковим):

А Весь обшир мій — чотири на чотири. (В. Стус)

Б Дні пройшли. Одлетіла тривога... Лиш любов — як у серці багнет. (В. Сосяра)

В Силою примушувати народ зрікатися мови — найбільший злочин. (Г. Нудьга)

Г Синтаксис — це душа мови. (М. Рильський)

4. Виберіть варіант, у якому вживання тире між підметом і присудком є факкультативним (необов'язковим):

А Вовк — не пастух, а заєць — не городник. (Нар. тв.)

Б Жива природа — ось довічний храм. (Т. Севернюк)

- В Удовіти — горе терпіти. (*Нар. тв.*)
 Г Українська пісня — це бездонна душа українського народу. (*О. Довженко*)
5. Виберіть варіант, у якому вживання тире між підметом і присудком є факкультативним (*необов'язковим*):
 А Доля і характер — це різні назви одного і того ж поняття. (*Новалис*)
 Б Життя з подвійним дном — химера. (*М. Дьомін*)
 В Він на вулиці-сцені — сам. (*О. Булига*)
 Г Любов — то, може, єдина справжня квітка, подарована людині Богом. (*В. Стус*)
6. У якому варіанті неправильно розставлено розділові знаки?
 А Багата держава, яку утворюють бідні люди, — абсурд! (*О. Довженко*)
 Б Кожен учитель — заручник своїх учнів. (*А. Коваль*)
 В Любов це насамперед відповідальність, а потім уже насолода, радість. (*В. Сухомлинський*)
 Г Лиш боротись — значить жити. (*І. Франко*)
7. У якому варіанті неправильно розставлено розділові знаки?
 А Життя — як той потік, а час — мов океан. (*Б. Лепкий*)
 Б Життя — як вокзал. Хтось приїжджає, хтось від'їжджає. (*Л. Костенко*)
 В Ті вечори осінні — як напій, що пахне ґрунтом, яблуками й гроном. (*А. Малишко*)
 Г Життя — є наука про смерть. (*О. Ільченко*)
8. У якому варіанті неправильно розставлено розділові знаки?
 А Література кожного народу — це найкраще дзеркало його життя. (*І. Франко*)
 Б Віра це нестримне бажання перетворити мрію в реальне життя. (*Д. Донцов*)
 В Серце гітари поранене п'ятьма шпагами. (*В. Стус*)
 Г Вік прожити — не ниву пройти гомінливу. (*А. Малишко*)
9. У якому варіанті неправильно розставлено розділові знаки?
 А Промені як вії сонячних очей. (*П. Тичина*)
 Б Праця є початком всього. (*С. Стальський*)
 В У всякого своя доля і свій шлях широкий. (*Т. Шевченко*)
 Г Життя прожити не поле перейти. (*Нар. тв.*)

Тренувальні вправи

- Перепишіть речення, поставте, де треба, тире між підметом і присудком, поясніть правила вживання тире між підметом і присудком.

1. Забути () себе дурити. 2. Жити мені без праці () значить не жити! 3. Добро і лихо () світло й темнота. 4. Життя без книги () хата без вікна. 5. Ненависть і любов () неначе крила (З творів Д. Павличка). 6. Ці квіти () спогади про світлі дні (Б. Олійник). 7. Вік прожити () не ниву пройти гомінливу (А. Малишко). 8. Яке то щастя () свій народ у світлі бачити (Д. Павличко). 9. І кожен фініш () це, по суті, старт (Л. Костенко). 10. Була ти () наче золота царівна у зорянім вінку на темних косах (Леся Українка). 11. П'ятдесят () це полудень віку. 12. Він () учень нашого класу. 13. Кохати () нові землі відкривати () нюанси нові і відтінки нові (І. Драч).

Крок до ЗНО

- Я редактор. Прочитайте подані тексти й речення, знайдіть орфографічні, пунктуаційні помилки, граматичні й лексичні огріхи.
- Людина, яка поріднилася з природою настільки, що не могла прожити не споглядаючи її і дня.
 - По-перше, природа завжди виліковує нас і направляє на правильний шлях. Допомогає забути наші повсякденні проблеми. Відволіктись на щось приємне.

Отже, кожна людина у своєму житті повинна збудувати дім, посадити дерево, виростити дитину. Тобто зробити свій внесок у продовження життя на Землі й залишити слід від добрих справ.

3. Олександр Довженку дуже прикро, що за час свого існування люди так і не навчилися цінувати все те прекрасне, що оточує нас.
4. ...Але вже в юному віці, десь у років 13–14, я знову почав замислюватися про той випадок. Читаючи підручники з історії та літератури, я знову почав замислюватися про той день. Мені здавалося, що це дійсно так і кожна перемога пов'язана з якимось насильством. Тоді вже я запитав свою вчительку. А що ж для неї означає слово «добро». На що та відповіла: «Діти, добро — це прекрасна річ і, на жаль, в нашому суспільстві його не вистачає. Людство почало перетворюватися на якихось безчуттєвих тварин, у яких не має ніяких моральних цінностей в цьому житті» ці слова врізались у мої вуха надовго. А на останок я хочу сказати таку річ: «Люди, завжди робіть тільки хороші та добрі вчинки, а от зло обов'язково до вас повернеться».

Мистецтво переконувати

- Прочитайте текст Мирослава Дочинця. Що думаєте ви про читання книжки, у яку письменник вклав душу? Яка книжка «украє» ваше серце?

МАЛО

- І тоді мудрий старий письменник сказав:
- «Мало писати мудро».
- «Чому ж? — запитав я. — Мудрість — це краса вічності».
- «Мало писати красиво», — сказав він.
- «Чому? Красиве приваблює».
- «Мало писати привабливо».
- «Чому? Книжці, яка подобається, віриш».
- «Мало писати так, щоби вірили».
- «Чому? Коли віриш, то й довіряєш».
- «Мало писати, щоб довіряли написаному».
- «Чому? Хіба це погано, коли ти з цікавістю прочитаєш кожен рядок?»
- «Мало писати цікаво».
- «Чому ж? Якщо написано цікаво, це захоплює».
- «Мало писати захоплююче».
- «Чому? Те, що захоплює, надихає серце».
- «Мало цього. Треба вкрати серце читача».
- «Вкрати серце?»
- «Письменники — викрадачі чужих сердець».
- «Навіщо? Невже їм мало свого власного?»
- «Мало», — сказав мудрий старий письменник, тримаючись рукою за велике зболене серце.

Фрагмент рукопису «Єдин»

IV. ПІДСУМОК УРОКУ

- Сьогодні на уроці я дізнався (лася), що...
- Я знаю, як не треба...
- Здобуті знання мені знадобляться, щоб...

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- Повторіть теоретичний матеріал.
- Виконайте вправу за підручником.

Зміст

	Календарно-тематичне планування уроків української мови в 11 класі. II семестр	3
Урок № 33	Пунктуаційна помилка	5
Урок № 34	Тире між підметом і присудком у простому реченні	8
Урок № 35	Тире між підметом і присудком у простому реченні. Пунктуаційний практикум	11
Урок № 36	Розділові знаки в простих реченнях, ускладнених звертаннями ...	14
Урок № 37	Розділові знаки в простих реченнях, ускладнених однорідними членами речення	17
Урок № 38	Розділові знаки в простих реченнях, ускладнених відокремленими означеннями, прикладками, обставинами	20
Урок № 39	Розділові знаки в простих реченнях, ускладнених вставними словами і реченнями	22
Урок № 40	Розділові знаки в простих реченнях, ускладнених вставними словами і реченнями	25
Урок № 41	Кома та крапка з комою в складному реченні	28
Урок № 42	Двокрапка в складному реченні	32
Урок № 43	Тире в складному реченні	35
Урок № 44	Розділові знаки в складних реченнях. Пунктуаційний практикум	38
Урок № 45	Розділові знаки при прямій мові	41
Урок № 46	Розділові знаки при прямій мові. Пунктуаційний практикум	43
Урок № 47	Тематична контрольна робота № 4 (тестування)	46
Урок № 48	Стилістична норма. Стилістична помилка	50
Урок № 49	Стилістичне використання багатозначних слів і омонімів, синонімів, антонімів і паронімів	52
Урок № 50	Стилістичні особливості слів іншомовного походження	56
Урок № 51	Стилістичне забрвлення лексики. Книжна й розмовна лексика. Оцінна лексика	60
Урок № 52	Стилістична роль неологізмів і застарілої лексики	65
Урок № 53	Стилістичне забарвлення фразеологізмів. Виразальні можливості фразеологізмів	69
Урок № 54	Стилістичні особливості засобів словотвору	72
Урок № 55	Стилістичні особливості частин мови	77
Урок № 56	Стилістичні особливості частин мови	83
Урок № 57	Вимоги до вживання синтаксичних одиниць у різних стилях	89
Урок № 58	Вимоги до вживання синтаксичних одиниць у різних стилях	92
Урок № 59	Тематична контрольна робота № 5. Контрольний тест «Стилістична норма»	94
Урок № 60	Інформаційні жанри (представлення, пояснення)	96
Урок № 61	Інформаційні жанри (інструкція, повідомлення)	99
Урок № 62	Діалогічні жанри (бесіда, телефонна розмова)	102
Урок № 63	Діалогічні жанри (листування)	105
Урок № 64	Оцінювальні жанри (похвала, осуд, рецензія)	108
Урок № 65	Оцінювальні жанри (рецензія, характеристика)	111
Урок № 66	Етикетні жанри (привітання, вибачення)	114
Урок № 67	Написання текстів різних жанрів	117
Урок № 68	Удосконалення підготовлених текстів	120
Урок № 69	Тематична контрольна робота № 6. Виголошування підготовлених текстів	123
Урок № 70	Узагальнення й систематизація вивченого	125